

פרשת חיי שרה, תשפ"ב

אפסיות חכמת הפרופסורים אל מול חכמתו האינסופית של בורא העולם

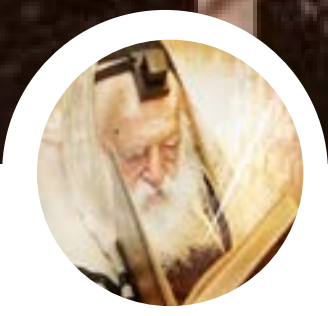
לפני השערים
ממתין אברהם
אבינו, והוא אינו
מניח למלאכי
החבלה להכניסו
פנימה! מדוע?
כי יהודי זה היה
מלמד תינוקות.
אברהם אבינו
יעמוד ויגונן עליו
מפני השטן

18 עמוד ///

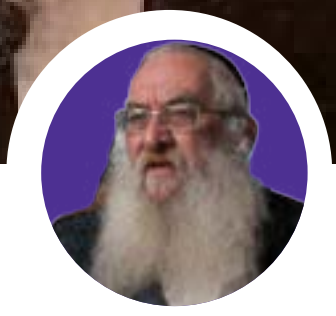
"דיברתי עם
ראש הישיבה
שלך, והוא מוכן
לקצר את הזמן.
אני מכריז מעתה
על קיצור זמן
החורף, אתה
תחליט כמה קצר
הוא יהיה"

10 עמוד ///

"כשנתיים
אחרי החתונה
שלי היתה אז
שנת השמיטה
ולמדתי
חברותא עם
השווער שלי
מרון שר התורה
שליט"א

8 עמוד ///

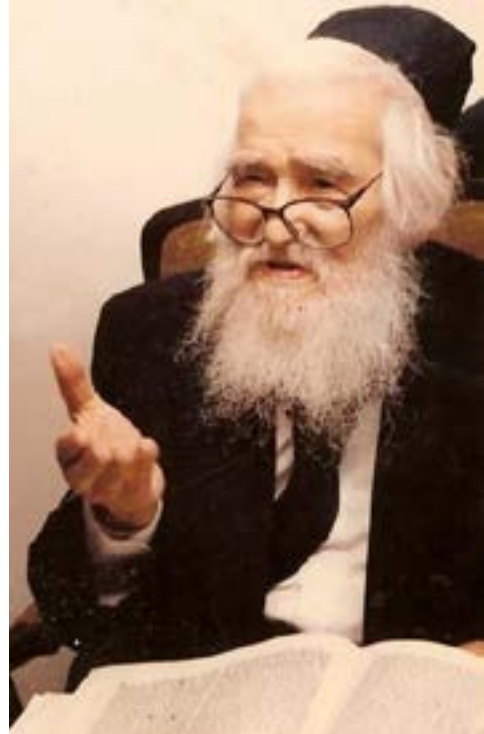

פתאום נשמע
רשרוש
מהחלון, והנה
גנב משלשל
ידו לתוך
החלון ומוציא
את פמוטי
השבת

5 עמוד ///

**כאשר נפגש עם
פרופסורים, היה מפנה
אליהם שאלות 'תמימות'
לכאורה, שהביאו אותם
לידי הכרח גמור להודות
באפסיות חכמתם אל מול
חכמתו האינסופית של
בורא העולם**

כך לימד מרן הגרא"מ שך זצוק"ל פרקי אמונה פרופסורים ואנשי רפואה

לא אחת ניהל רבינו מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, ויכוחים עם פרופסורים בעלי שם, כשהיה נפגש עמם לצורך זה או אחר. איש האמונה, לא היה מסוגל להבין כיצד אנשים הנחשבים לנאורים וחכמים ואף עוסקים מדי יום ביומו בנושאים הזועקים 'אמונה' - אינם מכירים באמונה חושית וברורה מתוך עיסוקם היומיומי בנפלאותיו של בורא העולם... לפיכך, בכל עת מצוא, כאשר נפגש עם פרופסורים ואנשי רפואה, היה מנסה לתהות על קנקנם, ולהפנות אליהם שאלות 'תמימות' לכאורה, שהביאו אותם לידי הכרח גמור להודות באפסיות חכמתם אל מול חכמתו האלוקית והאינסופית של בורא העולם...

כך למשל באחת ההזדמנויות, כאשר נערכה לרבינו בדיקה יסודית בעיניו, פנה אל הרופא שערך את הבדיקה פרופ' בעל מוניטין אשר כיהן כמנהל מחלקת העיניים בבית החולים 'אסותא' - ושאל: "אמור לי פרופסור, כיצד העין רואה?"

"בעין - ישנם עצבי ראייה!" השיב הפרופסור, ורבינו הוסיף להקשות: "ומהו עצב?"

"העצב - הינו מעין 'חוט' המקשר בין העין למח!" השיב הפרופסור, אולם רבינו עדיין לא בא על סיפוקו... "ומהו המוח?" הוסיף והקשה, והפרופסור הסביר כי המוח הינו מערך של מיליוני תאים המעבדים את המידע שמתקבל מכל מערכת העצבים המסועפת.

כעת, הגיע רבינו אל הנקודה: "הסברת היטב את חלקיה של המערכת, אולם אולי תוכל להסביר לי כיצד מסוגל המוח, שהוא בסך הכל מבנה כימי של תאים, לעבד מידע, לחשוב ולהבין?"

אל מול השאלה הזו, נותר הפרופסור בלא תשובה. בעל כרחו נאלץ להודות כי מורכבותו ואופן פעולתו של המוח - אינם מובנים עדיין לשכל אנוש, והרי הם בודאי מנפלאות הבריאה...

המסקנה היתה ברורה איפוא, אולם רבינו לא הסתפק בכך. הוא פנה אל הפרופסור ושאל: "אם כן, אם יודע אתה שהעין שלך, זו המאפשרת לך לראות את כל המראות שבעולם, אינה יכולה לראות אלא מחמת שהבורא יתברך ברא אותה ונתן בה את היכולת לראות, אם מבין אתה כי המוח המעבד את המידע המתקבל מהעין הינו בריאה מופלאה ומורכבת כל-כך; אם כן, כיצד אתה משלם לבורא העולם על המתנה הנפלאה שנתן לך? מה אתה נותן לו בתמורה?"

"אנו", הטעים רבינו, "מודים לבורא העולם שלש פעמים בכל יום על המתנות שנתן לנו, בשלשת התפילות שאנו נושאים לפניו מדי יום ביומו. אולם אתה, שאינך מתפלל, במה אתה משיב לבורא העולם על חסדיו? כיצד אתה מודה לו? כלום אין זה מתבקש לדעתך, להודות למי שנתן לך מתנות כה חיוניות ומופלאות?" - סיים רבינו בפליאה, והשאלה נותרה מהדהדת בחלל החדר...

עמוד החכמות

ופעם בעת רצון, אמר רבינו בבדיחות הדעת: "אומרים שהפרופסורים חכמים. אני, איני יודע... הכרתי חכמים מחוכמים: הגאון רבי איצלה פונביז'ער, הגאון רבי חיים עוזר, ה'חפץ חיים', 'הסבא מסלבודקה', הרב מברסק, ה'חזון איש'... כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא היה לי שיג ושיח עם פרופסורים... מה שכן, יכול אני להעיד בעצמי כי פעם שוחחתי עם פרופסור, והאיר עיני. כלאחר יד הוא תירץ לי קושיה על הרמב"ם, קושיה עצומה שהתחבטתי בה ששים שנה! הלא דבר הוא!"

דבריו של רבינו עוררו ענין בקרב השומעים. קושיה חזקה, אשר רבינו התחבט בה ששים שנה? מי הוא הפרופסור שעלה בידו ליישבה כלאחר יד? וכיצד יתכן שפרופסור יצליח ליישב קושיה אשר רבינו בגאונותו העצומה לא הצליח ליישבה?

רבינו לא הותיר את דבריו סתומים ומיהר להסביר את כוונתו: "ששים שנה התחבטתי בקושיה אודות העמוד הראשון בספר הרמב"ם, מיד בתחילת הלכות יסודי התורה. שכן הרמב"ם פותח את ספרו במילים: 'יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש בורא לעולם. וידיעת דבר זה מצות עשה, שנאמר: אנכי ה' אלקיך'.

"ולכאורה", הטעים רבינו, "זה מכבר התפלאתי: הלא הרמב"ם צודק כל-כך! הידיעה שיש בורא לעולם הינה לא רק 'יסוד היסודות', אלא גם 'עמוד החכמות', שהרי העולם מעיד על בוראו, וככל שהאדם חכם יותר, כך הוא מכיר יותר בפלאי הבריאה, וממילא מכיר יותר את בוראה! רק שוטה יוכל לכפור, בבחינת 'איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת!' אלא שדוקא משום כך, תהיתי, מדוע צייתה התורה על האמונה ב'מצות עשה'? הרי רק שוטה מסוגל לכפור, ואילו השוטה - בלאו הכי פטור מן המצוות, כלפי מי אפוא אמורים הדברים?"

"ברם, לפני זמן מה, פגשתי בפרופסור, אשר יישב את קושיי כלאחר יד. היה זה כאשר נסעתי לבקר את אחד ממחזיקי תורה שלקה בליבו והיה מאושפז בבית החולים, במסגרת ביקורי שוחחתי עם הפרופסור מנהל המחלקה אודות מצבו של החולה. בסיימה של השיחה, פניתי אל הפרופסור הנכבד, ואמרתי לו 'מקנא אני בכבודו!'"

"לקנאה מה זו עושה?" - חקר הפרופסור, ואני מיהרתי להסביר: 'אנו הלא מודים לבורא יתברך אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים, חלולים חלולים, איברים כה מורכבים ומופלאים. אנו, האנשים הפשוטים, רואים רק לעיניים. אנו יכולים להבחין רק בחיצוניות הגוף. אבל כבודו, הלא חודר באיזמלו אל הגוף פנימה, ורואה בכל יום ויום מה גדלו מעשי ה', פלאי חכמתו יתברך! אין ספק בכך שהרי זה שיעור נפלא באמונה, לו זוכה כבודו דבר יום ביומו!"

"הפרופסור הקשיב לדברי, אולם ניכר היה כי הוא אינו מבין על מה אני שח. 'הלב הוא בסך הכל משאבה משוכללת!' - הכריז הלה, בעודו מתעלם לחלוטין ממראה כבוד ה' שניכר וזועק מתוך אותה 'משאבה משוכללת', כלשונו".

"אולם אני לא הרפיתי, 'בדיוק לזה התכוונתי! ראה איזו משאבה משוכללת, איך בנוי הלב בדיוק כה רב, איך הוא ממודר למדורים, עם יציאות ופתחים, ממש מעורר התפעלות עד אין סוף!' - אמרתי לפרופסור, שעדיין לא הבין מה אני רוצה מחייו 'עדיין אינני מבין!' הוא אמר, 'הלב הוא בסך הכל משאבה משוכללת!' - חזר והצהיר".

התירוץ על הרמב"ם

"הוא בשלו - ואני בשלי, והפעם החלטתי לגעת ישירות בנקודה! 'לבטח תבין, כי מישוהו בודאי ברא את המשאבה המשוכללת הזו! מישוהו תכנן אותה, יצר אותה, והוא גם מתפעל אותה ברציפות!', אמרתי, אולם נראה היה כאילו הדברים לא הגיעו לאוזניו של הפרופסור, שכן הלה, רק חזר שוב על אותם דברים שאמר ושנה: 'הלב הוא בסך הכל משאבה משוכללת!' שב והכריז בשלישית".

"הנה" - סיים רבינו - "כלאחר יד יישב הפרופסור את קושיי על דברי הרמב"ם. באותו מעמד נוכחתי לדעת, כי יכול אדם להיות חכם מחוכם, ואפילו פרופסור, ועל אף זאת, להתעלם מהאמונה הברורה והפשוטה כל-כך! יכול אדם ללמוד בתיכון ובאוניברסיטה, לעסוק מדי יום ביומו בפלאי הבריאה, לדעת בבירור כמה קצרה יד האדם, לראות לנגד עיניו את יום המיתה תמיד, ובכל זאת - להתעלם מקיומו של הבורא ולחזור שוב ושוב כשוטה שבעולם: 'הלב הוא בסך הכל משאבה משוכללת!'..."

"לפיכך, עבור פרופסור זה ושכמותו, היתה מצות עשה אשר תחייב את האדם להאמין, מבלי לדחות את ההבנה הפשוטה והמתבקשת כל-כך מאליה! מעתה, דברי הרמב"ם מתורצים ומיושבים הפלא ופלא!" - סיים רבינו...

(קטעים מתוך אורחות החיים)

**"אנו", הטעים רבינו,
"מודים לבורא העולם
שלש פעמים בכל
יום על המתנות
שנתן לנו, בשלשת
התפילות שאנו
נושאים לפניו מדי
יום ביומו. אולם אתה,
שאינך מתפלל, במה
אתה משיב לבורא
העולם על חסדיו?
כיצד אתה מודה לו?
כלום אין זה מתבקש
לדעתך, להודות למי
שנתן לך מתנות כה
חיוניות ומופלאות?"
- סיים רבינו בפליאה,
והשאלה נותרה
מהדהדת בחלל
החדר...**

**פתאום נשמע
רשרוש
מהחלון, והנה
גנב משלשל
ידו לתוך
החלון ומוציא
את פמוטי
השבת**

רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א על חינוך, מידות והנהגות טובות של הצדיקים

כך רבי הלל מקולומיאי מחזיר בתשובה

ליל שבת בביתו של רבי הלל ליכטנשטיין הרב של קולומיאי, בשעה שבני הבית כבר נרדמו עדיין נשאר ער ולמד פרשת השבוע.

פתאום נשמע רשרוש מהחלון, והנה גנב משלשל ידו לתוך החלון ומוציא את פמוטי השבת, יחד עם מאכלים שעמדו סמוך. פנה אליו הרב: יהודי, כיצד אתה מהין לעבור על לאו דאורייתא "לא תגנובו", ועל איסור מוקצה דרבנן? ומה עוד כי במעשיך אתה תגרום עגמת נפש לרבני בעצם יום שבת קודש!... אם רעב אתה, הכנס לביתי ואאכילך מכל טוב. הגנב מילא פיו צחוק לתוכחתו של הרב. הוא סיים את מלאכתו בזריזות ומיהר להסתלק.

כאן החל הרב לצעוק לעברו: דע לך, שאני מפקיר את כל מה שלקחת... הגנב נעצר לשמע הקריאה, ופרץ בצחוק וקרא לרב: אל תראה את צדקתך כאשר אין לך ברירה. הגנב נעלם עם חבילתו, ורבי הלל חזר ללימודיו.

כעבור זמן מה, נשמעה המולה ברחוב. הרב יצא מהבית לברר מה קרה. והתפלא לראות, והנה שוטר מחזיק בידו של הגנב ומוליך אותו לכלא. הרב ניגש לשוטר ואמר לו: זה לא גנב, החפצים שייכים לו, נתתי לו את הכל במתנה גמורה... השוטר הזמין את הרב שיתלווה עמו לתחנת המשטרה.

שם מסר השוטר לקצין החוקר כל פרטי המקרה אך שלכד חשוד זה. הגנב טען, שלקח הכלים מאת הרב והוא יחזיר לו אותם. ואילו הרב מצהיר שנתן לו הכל במתנה...

הקצין שהכיר את אישיותו של הרב נענה לו ושחרר את הגנב יחד עם חבילתו. בחוץ נפל הלה על צוארי הרב כשדמעות זולגות מעיניו והתוודה: גדול עווני, תמחול לי רבינו! רבי הלל הרגיעו והזמינו לביתו לכל יום השבת. משם יצא כבריה חדשה והפך לבעל תשובה אמיתי.

(מתוך הספר מידות והנהגות טובות)

קירוב רחוקים שעשה הרה"צ רבי אליהו לופיאן

אבי זצ"ל סיפר שפעם אמר לו מו"ר רבי אליהו לופיאן שברצונו ללכת להתפלל מנחה בשבת בישיבת חברון, ולוויית אותו בדרך, וראיתי מכוניות נוסעות בשבת, אמר רבי אליהו, רחמנות עליהם, אין מי שילמד אותם חומרת האיסור, אולי נלך חזרה לשיבה, אני לא יכול לראות אחי בני ישראל נוסעים בשבת, אמרתי למו"ר הרי עברנו כבר רוב הדרך, ועדיף למהר לילך לישיבת חברון ונראה פחות מחללי שבת, הסכים רבי אליהו לדברי אך הוסיף אנחה שוברת לב ממש, באותו רגע עצרה מכונית ושאלה את רבינו היכן אני נוסע מכאן לרח' יפו, פרץ רבי אליהו בבכי ואמר לו איך אמר לך דבר שאסור לך לעשות לנסוע בשבת, מצד שני איך אני יכול לא לומר ליהודי למלא בקשתו, ושוב פרץ בבכי, האיש עצר המכונית ויצאה ממנה, ואמר: רבי - מעולם לא הרגשתי הרגשה של מוכיח באמת כמו ברגע זה, גם אמי שומרת שבת וצועקת עלי למה אני מחלל שבת, אך לא ראיתי בוכה, אני רואה שאתה מתכווין לטובתי, לכן אני מבטיח לרבי שמהיום והלאה לא אסע עוד בשבת, וקח את המפתחות של האוטו, ואבוא אליך במוצאי שבת לקחת המפתחות, אמר לו רבי אליהו אני רואה שיש לך נשמה גדולה, ולכן אומר לך שגם המפתחות הם מוקצה, תניח אותם כאן בצד, ובמוצאי שבת תקח אותם. הנ"ל הסכים לדברים.

רבי אליהו התרגש מקבלת הדברים של הנ"ל, ואמר לי, אני כבר לא הולך להתפלל מנחה בחברון, אני רוצה להתעכב עמו ולשוחח עמו על עניינים שונים, אם אתה רוצה הישאר גם כאן עימנו יחד, והתחיל רבי אליהו לשאול אותו על שלום אמו ושלום משפחתו, ומה עושה בחיי יום יום, השיחה התארכה כשעה שלמה, וזאת בצדדי רחוב חגי בגאולה - ממש קרוב לישיבת חברון, כל הבחורים ראו ותמהו מה לרבי אליהו עם החילוני, בגמר השיחה בירכו רבי אליהו לשלום, ואמר לבחורים: לא בזריקת אבנים חלילה תמנעו חילול שבת, רק בקירוב אמיתי שבא מתוך אהבה אז תצליחו בקירוב רחוקים.

אם היו נותנים לנו לנסח קללה למלשינים

"חולה אחד הגיע להגרש"ז אויערבאך זצ"ל ואמר לו שהרופאים התייאשו ממנו, מאחר ומחלתו גדולה מאוד ולכאורה אין לו עוד תקווה להינצל ממנה.

"אמר לו הגרש"ז, דע לך שהתקוה לטוב היא תרופה מיוחדת במינה, והיא משפרת את מצבו של כל אדם בכל מצב. לעומתו מי שמתייאש חלילה בגלל מצב קשה וכדו', עצם הייאוש גורם לו התדרדרות במצבו, כמובא בשם הגר"א שציין על הפסוק 'ורוח איש תכלכל מחלהו'.

"והוסיף הגרש"ז, שהנה, אם היו נותנים לנו לנסח קללה למלשינים שמציקים לעם ישראל ורודפים אותו בלי סוף, היינו כותבים שורות שלמות של קללות שיחולו על ראשם, אבל חז"ל קבעו נוסח קללה בשלוש מילים: 'ולמלשינים... אל תהי תקוה', כי אובדן התקוה זאת הקללה הגרועה והקשה ביותר. ומידה טובה מרובה. כמו שאובדן התקווה זאת קללה נוראה, הרי שתקווה היא ברכה גדולה ונותנת לאדם תועלת גדולה מאוד עד לאין שיעור.

"ממילא, אמר לו הגרש"ז זצ"ל, "אין להתייחס לדברי הרופאים המייאשים, והראה לו מה שכתב ב'שלטי הגבורים' (סנהדרין סוף פרק בן סורר) 'הרבה נידון למיתה בעיני הרופאים ורפואתן קרובה'.

הוכח מדעית - החרדים מקווים יותר

בשולי הדברים נוסיף על דבריו של הגר"מ שטרן שליט"א, כי לפני חודשים אחדים התפרסם מחקר שנערך על ידי חוקרים מאוניברסיטת ב"ג בנגב, שבדק את נושא התקווה, השמחה, והחוסן הנפשי בשלושת המגזרים הבולטים בישראל: המגזר החרדי, המגזר הכללי ולהבדיל המגזר הערבי.

החוקרים בדקו ומצאו כי למרות משבר הקורונה שפגע באופן קשה בכל המגזרים, ולמרות המצוקה הכלכלית הקשה שבאה בעקבותיו, המגזר החרדי שומר על רמות תקוה גבוהות יותר משאר המגזרים באופן מובהק, וגם מגלה חוסן נפשי, שמחה ולכידות חברתית יותר מכל המגזרים האחרים.

(מתוך ראיון ל'דרשו')

הקצין שהכיר את
אישיותו של הרב נענה לו
ושחרר את הגנב יחד עם
חבילתו. בחוץ נפל הלה
על צוארי הרב כשדמעות
זולגות מעיניו והתוודה:
גדול עוונתי, תמחול לי
רבינו! רבי הלל הרגיעו
והזמינו לביתו לכל יום
השבת. משם יצא כבריה
חדשה והפך לבעל
תשובה אמיתי.

"כשנתיים אחרי החתונה שלי היתה אז שנת השמיטה ולמדתי חברותא עם השווער שלי מרן שר התורה שליט"א

ראש ישיבת 'דרך אמונה'
וחתנו של מרן שר התורה
הגר"ח קנייבסקי שליט"א,
הגאון רבי זליג ברוורמן
שליט"א, מספר על הלימוד
בחברותא עם מרן שליט"א,
ומציב ציוני דרך להגעה
להישגים גדולים בידיעת
התורה בס"ד.

ולמדנו את כל מה שכתוב בגמרא על שמיטה. הרי אין מסכת על שמיטה בגמרא, אבל מרן שליט"א גילה שיש, הוא מצא בכל מסכת מה שיש על שמיטה וכך למדנו את נושא השמיטה מכל התורה כולה. התחלנו מהפסוקים והמפרשים על התורה, עברנו על הגמרא מסכת אחרי מסכת וכך המשכנו כל מה שכתוב על שמיטה".

באשר לדברים שאמר אודות הכח העצום המון אצל כל אחד, והיכולת של אברכים ובחורים 'לסחוט' מעצמם הישגים שלא האמינו שיוכלו להשיג, מסייג ראש הישיבה שליט"א מעט את דבריו ומבהיר:

"למרות האמור צריך להזהר מאוד לא לטפס מידי גבוה כי אז יכולה להיות נפילה כואבת מאוד. ראיתי פעם מכתב של מרן הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל, שאומר שהיצר הרע נותן לאדם לתכנן כל מה שהוא רוצה ואינו מפריע לעשות תוכניות גדולות ועצומות. כשזה מגיע 'למעשה', שם יש קשיים היצר הרע כבר פחות נדיב כשזה נוגע לביצוע בפועל.

"אני רוצה להוסיף על דבריו של הגר"ח זצ"ל צעד אחד נוסף. לא רק שהיצר הרע נותן לאדם לתכנן תוכניות, לא רק שהיצר הרע אינו מפריע לשום דבר טוב כשהוא בשלב של התוכנית, אלא שהתוכנית עצמה היא עצת היצר. היצר הרע מתערב בתוכנית, ודואג שהיא תהיה גדולה וגרנדיוזית, שהיא תהיה בלתי מציאותית, אחר כך כשמנסים ליישם את התוכנית בפועל, נשברים ונופלים, כי זאת תוכנית שאי אפשר לעמוד בה... זאת תוכנית של היצר הרע! לכן חשוב לדעת איך לעשות את התוכנית, איך להגדיר יעדים, בלי שהיצר הרע יהיה מעורב בקביעת היעדים, ולאחר מכן צריך לחתור בכל הכח למימוש ההחלטות והגשמת התוכניות בסייעתא דשמיא".

בעניין אחר אמר ראש הישיבה שליט"א כי כל בחור וכל אברך יכולים וגם צריכים להציב לעצמם יעדים, ולדרוש מעצמם להשיג אותם, גם אם על ידי מאמץ מרובה:

"אנשים לא יודעים עד כמה הם יכולים 'לסחוט' מעצמם. אפשר לקחת דוגמה מחתני 'קנין ש"ס' של 'דרשו' אם מישוהו היה אומר להם שהם יכולים להיבחן על הש"ס הם לא היו מאמינים. אבל 'דרשו' הצליח 'לסחוט' את זה מהם.

"יש ישיבות שהבחורים שם עושים מבחני סיכה ויודעים. הביאו אלינו לישיבה כמה בחורים כאלו להראות למה בחור מסוגל להגיע. לא מדובר בגאונים או בבחורים עם ראש מיוחד, פשוט מטילים עליהם לזכור אז הם זוכרים.

"אני זוכר מעצמי, בשנות בחרותי הייתי 'בעל קורא' בבית כנסת קבוע בכל שבת, כך היה המנהג בישיבה שהבחורים היו מתפזרים בבתי הכנסת בעיר וקוראים בתורה. אם היו אומרים לי מראש שאני צריך לקרוא בשני בתי כנסיות הייתי זוכר בלי שום בעיה, אבל אם לא ידעתי, ורק אחרי שקראתי בבית כנסת אחד ביקשו ממני לקרוא בבית כנסת שני, כבר לא זכרתי כלום. יש מקום מוגבל בזיכרון ומה שלא רוצים ודואגים לזכור, לא זוכרים. צריך שזה תמיד יהיה מונח בראש, הרצון לזכור ולדעת".

בעניין זה מעיד ראש הישיבה שליט"א עדות מעניינת אודות צורת הלימוד וזכרונו המופלא של חמיו מרן שר התורה שליט"א: "ראיתי גם אצל השווער שליט"א. כשהוא לומד מסכת גמרא, הוא לומד עם כל מה שכתוב בספר, מכריכה לכריכה. בלי חכמות או קיצורי דרך.

"כשנתיים אחרי החתונה שלי למדתי איתו חברותא, היתה אז שנת השמיטה,

ראש ישיבת 'דרך אמונה' הגאון רבי זליג ברורמן שליט"א, חתנו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, סיפר בשיחה שרשמנו מפיו לגיליון 'החינוך', כמה עניינים שיכולים להביא תועלת לכל מחנך ומרביץ תורה, אם ידריך את תלמידיו ללמוד בדרך זו בסייעתא דשמיא.

"בגמרא במסכת שבת כתוב שכשאביי ראה צורבא מרבנן דשלים מסכתא, הוא עשה יום טוב לרבנן... יכול בחור ללמוד שלושת רבעי מסכת ולחזור על זה בצורה רצינית שוב ושוב אבל זה עדיין לא יום טוב. כשמסיימים מסכת רק אז זה יום טוב, ולא סתם יום טוב אלא עושים גם סעודת יום טוב.

"כשאדם משיג את היעד שהוא מציב לעצמו זה דבר חשוב מאין כמוהו. זה מביא שמחה אמיתית, תחושה עצומה של סיפוק והרבה חשק להמשיך ולקבוע יעדים חדשים. יותר מזה, כשאדם מסתובב כך עם תחושה של סיפוק כל הבית שלו שמח יחד איתו, כולם נדבקים מהשמחה שלו והמשפחה כולה נרתמת להצלחתו בלימוד התורה.

"אבל שמחת התורה יש בכל מילה מהתורה. אפילו רק אומרים 'אמר אביי' זה כבר סיבה לשמחה. אני זוכר שראיתי את ראש הישיבה הגאון הגדול רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל. בזקנותו המופלגת כבר לא היה לו כח ללמוד ולהתעמק, אבל כשהוא פתח גמרא ואמר "אמר אביי" למד את הגמרא בצורה הכי פשוטה רק גמרא עם פשוט, איזו שמחה עצומה, נהרה היתה על הפנים שלו. ראו שהוא מחובר לתורה. זה מה שהעסיק אותו כל ימי חייו, זה מה שהיה חשוב לו יותר מכל דבר אחר, ולכן השמחה היא כל

**"דיברתי
עם ראש
הישיבה
שלך, והוא
מוכן לקצור
את הזמן.
אני מכריז
מעתה על
קיצור זמן
החורף,
אתה
תחליט
כמה קצור
הוא יהיה"**

רכז חונכים ב'אחינו', הרה"ח ר' יששכר הופמן, עם סיפור שמעניק לנו נקודת מבט חדשה על זמן החורף והקשיים בשישה חודשי לימוד רצופים.

אליעזר (לייזר) רוט

זמן החורף בשנה מעוברת, מהווה אתגר לא פשוט לכל איש חינוך בתלמודי התורה, בשיבות, בסמינרים ובבתי הספר. מדובר בשישה חודשים רצופים של לימודים.

אם התלמידים עצמם מתנחמים בשבירת השגרה שתבוא עם ימי החנוכה והפורים, אנשי החינוך דווקא מאוד לחוצים מאותה שבירת שגרה. הם יודעים היטב עד כמה קשה להחזיר את התלמידים אל המסלול אחרי היומי דפגרא הללו.

ואם על מחנכים ומגידי שיעורים אמורים הדברים, על אחת כמה וכמה גדול הוא האתגר עבור החוכנים, אותם אברכים שיושבים עם בחורי החמש בשיבות, ולומדים איתם שורה ועוד שורה, דף ועוד דף.

החונכים אינם ברי סמכא להטיל מורא, הם לא מענישים, אין להם שום כלי שבאמצעותו הם יכולים לאכוף מרות את החניכים שלהם.

הכלי היחיד שיש בידיהם הוא הרצון של החניך לקבל מהם וללמוד מפיהם. אם החניך אינו מעוניין, לא יעזור דבר, הם לא יצליחו להתקדם אתו לשום מקום.

ולכן, זמן החורף מהווה נקודת מבחן חשובה ומאתגרת במיוחד עבורם.

פנינו אל הרה"ח ר' יששכר הופמן, רכז חונכים בכיר במחלק החסידית בארגון 'אחינו'. הרב הופמן כבר עשה כברת דרך לא מבוטלת בעבודה מול החניכים, וביקשנו ממנו שישתף אתנו כמה עצות ורעיונות איך אפשר לעבור בשלום את התקופה הבאה עלינו לטובה, למרות האתגר הלא פשוט שניצב בפנינו.

במקום להסביר לנו הסברים, החליט הרב הופמן לספר לנו סיפור...

בכי העבר לקו

"היה זה בשנת העיבור הקודמת, שנת תשע"ט. הטלפון שלי צלצל בשעת ערב מוקדמת. מהעבר השני של הקו שמעתי קולות יבבה חנוקים. לפי רעשי הרקע הבנתי שמישהו מתקשר מטלפון ציבורי, אבל למרות המאמצים הכבירים שלי לא הצלחתי לזהות את קולו של הדובר.

"מישהו אחר אולי היה נבחל", הוא אומר בחיוך, "אבל אני כבר רגיל בכגון דא. מדובר בבחורים צעירים שמתמודדים עם קשיים ואתגרים, לא פעם הם פשוט נשברים ופורצים בבכי. זה טבעי ולגיטימי, ואני תמיד אומר לחניכים שלי, אם אתם רוצים לבכות תבכו, אבל תבכו באוזניו של האיש הנכון, כדי שאחרי הבכי הזה הוא יעזור לכם לאסוף את עצמכם, ולצאת מחוזקים יותר..."

"חכייתי קצת ואכן הבחור מהעבר השני של הקו נרגע. עכשיו כבר זיהיתי אותו. זה היה מנחם (שם בדוי) בחור חייכן וחביב, עם לב ענק ונשמה גבוהה, אבל הוא מה שנקרא 'בלי ראש ללימודים'. הוא מאוד מתאמץ ומאוד רוצה, אבל זה לא מצליח לו.

"בבין הזמנים של חודש אב הוא נעזר על ידי 'מוקד השיבה' שסייע לו לעבור מהשיבה בה למד עד כה לשיבה חדשה שתכיל אותו ותוכל לסייע לו להתקדם. בחודש אלול הוא

אכן למד והצליח מאוד ב"ה, אבל עכשיו הגיע חודש חשוון, והוא פשוט נתקף פחד ובהלה. "אני לא יודע איך אוכל להחזיק מעמד כל כך הרבה זמן", הוא אמר לי כשפחד עמוק נשמע בקולו. "זאת שנה מעוברת", הוא הזכיר לי, "אני מרגיש חנוק. אין לי אוויר! כמה שאני אתאמץ ואתאמץ, אין לי סיכוי להחזיק מעמד שישה חודשים תמימים. בחודש אלול החזקתי מעמד כי זה היה חודש אחד, אבל להחזיק לכל אורך התקופה הזאת? אין לי סיכוי!".

"סיכמתי אתו שבעוד שעתיים בדיוק הוא ימתין לי בתחנת האוטובוס הסמוכה לשיבה שלו. אני אגיע לשם ואאסוף אותו משם".

זמן חורף כבקשתך

"הגעת, אספתי אותו, ירדתי איתו לפארק גדול שנמצא בסמוך, ושבעת לילה בתקופה זאת של תחילת החורף היה ריק ושמים מאדם. טיילנו שם על המדשאה המוריקה, חוץ מהצפרדעים המקרקרות מהנחל הסמוך, אף אחד לא יכול היה לשמוע אותנו.

"אחרי שקצת שוחחתי אתו על דא ועל הא, נכנסתי לעומקה של סוגיא: "תשמע מנחם יקירי, אני מבין אותך. שישה חודשים זה בהחלט פרק זמן לא מבוטל. שישה חודשים זאת תקופה ארוכה אפילו לאנשים מבוגרים, קל וחומר בן בנו של קל וחומר לבחור צעיר שרק באחרונה תפס את עצמו ברצינות והתחיל ללמוד כמו שצריך.

"אבל אני רוצה לעשות לך מבצע מיוחד. דיברתי עם ראש הישיבה שלך, והוא מוכן לקצר את הזמן. אני מכריז מעתה על קיצור זמן החורף, אתה תחליט כמה קצר הוא יהיה.

"חמישה חודשים אתה כן יכול להחזיק מעמד? לא?? אוקיי, מה אתה אומר על ארבעה חודשים???

"כך ירדנו עוד קצת ועוד קצת, עד שלבסוף הגענו למסקנה שאם זמן חורף יימשך שבועיים בלבד, מנחם שלנו בוודאי יצליח בלי שום ספק להתעלות בתקופה הזאת ולעמוד בה בגבורה.

"בעוד שבועיים מהיום אתה יוצא לחופשת בין הזמנים", אמרתי לו, "ה'בין הזמנים' הזה יהיה במשך לילה אחד בלבד. למחרת יתחיל זמן חדש. אנחנו כבר נראה איך להיערך לזמן החדש.

"עכשיו בוא נסכם מה אתה מספיק בשבועיים הקרובים... כמה דפי גמרא, אתה תכתוב את הכל מסוכם במחברת? יופי! במשך השבועיים האלו אתה תלמד כל יום שלוש שעות רצופות בבוקר ושלוש שעות רצופות אחה"צ, מוסכם? זה 'זמן' של שבועיים בלבד, אתה בטוח תצליח!

"בלי עין הרע, הבחור פשוט זינק מעלה. הוא למד במשך שבועיים בצורה מופלאה שלוש שעות בבוקר ושלוש שעות אחה"צ, ועוד שעה ב'סדר שלישי', ברוב הימים הוא גם קם לסדר 'פאר-טאגס' ללימוד תפילת שחרית. משהו מיוחד!

"אחרי שבועיים הוא יצא לבין הזמנים, לקחתי אותו לטיול קצר בכותל המערבי וקבר רחל, התפללנו, השתחררנו, קניתי לו אוכל, הוא נהנה עד הגג מהשחרור, ואז התחלנו להיערך לזמן הבא.

"שבועיים זה קל מדי", אמרתי לו, "בוא נעלה את זה לארבעה שבועות, אתה מסוגל?". בטח שהוא מסוגל. עכשיו גם הוספנו חצי שעה לשעות בבוקר, מה זה שלוש שעות? זה לא מספיק! הוא פשוט שקע בלימודים, ואחרי זה דאגתי שאבא שלו ייקח אותו לנסיעה לילית במירון-צפת-טבריה, ולאחר מכן הוא נכנס לשיבה לזמן נוסף שנמשך הפעם חודש וחצי, וכך הוא סיים את זמן החורף בהצלחה מרובה.

"השנה, בערב ראש חודש חשוון הוא התקשר אלי. עכשיו הוא כבר לומד בישיבה גדולה, באחת הישיבות החשובות ביותר. "הפעם אני לא מפחד מזמן חורף", הוא אמר לי, "הפעם אני יודע איך להתכונן, אני מחלק את ששת החודשים הללו לשלושה זמנים, עד חנוכה, מחנוכה ועד פורים, ולאחר מכן זמן נוסף מפורים ועד ראש חודש ניסן...".

מדורו המרתק של המחנך הוותיק
ומרביץ תורה לרבים
הרה"ג רבי עמרם בינעט,

אני הרי לא יושב אצלו בכיתה ואני לא יודע איפה הוא טועה. אולי הוא בכלל לא טועה?

המלמד הזה הוציא מהכיס שלו דף בלוי מרוב שימוש שבו רשומים שמותיים של כל התלמידים בכיתה עם שמות האימהות שלהם. אם אני טועה בקצה הדף ראיתי אפילו כתמים של דמעות: "אני מתפלל על התלמידים שלי כל יום, שלוש פעמים ביום, על כל אחד בפרטות, מתפלל ומתחנן שאזכה לקדם אותם..."

האמת, התרגשתי מאוד. איפה מוצאים עוד מלמד כזה שככה מתפלל על התלמידים שלו בזאת התרגשות, ושכל כך אכפת לו מהם ומהעובדה שהוא לא מצליח לקדם אותם. מתוך דבריו הבנתי שאני לא המלמד הראשון שאתו הוא מתיעץ...

שורש הבעיה

התחלתי לעבור אתו על צורת הלימוד שלו, לא לפני שהתפללתי גם אני שאזכה להיות לו לעזר ולאחיסמך, ושהקב"ה יזכה אותי לסייע לו.

עברנו על כל סדר היום שלו. איך הוא מתחיל, מה לומדים, מה הקצב, אם הוא עושה מבחנים ועוד. ואז גיליתי את הבעיה...

המבחנים מתבצעים ביום שני בשבוע!

זאת בעיה רצינית...

כי במקום להתחיל בתחילת שבוע את החומר החדש, ולהניח את החומר הישן בצד, הוא לא נותן לתלמידים הזדמנות לפתוח 'דף חדש'.

ביום ראשון בבוקר מתחילים ללמוד את החומר החדש, לאחר מכן עושים חזרה על החומר הישן, למחרת מתחילים את היום במבחן, על החומר הישן, לאחר מכן יש דיון

זהו סיפור על חבר טוב שעוסק גם הוא בהוראה, וביקש להתייעץ בעיקרון הייתי אמור להיות המלמד הכי טוב בחיידר. אבל משום מה אני מרגיש שאני לא מצליח להתרומם

לפני כמה שנים ניגש אלי חבר טוב שעוסק גם הוא בהוראה, וביקש להתייעץ: "כבר כמה שנים שאני עוסק בתחום הזה", הוא אמר לי, "אני מכין את החומר היטב, יש לי בהירות מלאה בחומר הנלמד. אני שומר על משמעת מצוינת בכיתה ב",ה, אני לא מלמד מדי קשוח וגם לא מדי נחמד, בעיקרון הייתי אמור להיות המלמד הכי טוב בחיידר.

"אבל משום מה אני מרגיש שאני לא מצליח להתרומם, ובעיקר אני לא מצליח להרים את התלמידים שלי. הם מגיעים אלי כל אחד כפי מצבו, יש ילדים טובים ויש ילדים פחות טובים, מי שנכנס ילד טוב יוצא ילד טוב ומי שנכנס שובב יוצא שובב. אני לא מרגיש שאני עושה שינוי כלשהו, כמה שאני מנסה לקדם ילדים ולהעלות אותם על דרך המלך, אני מרגיש שזה לא הולך לי."

"אולי תעזור לי ידידי היקר, תגיד לי איפה אני טועה. מה אני לא עושה נכון, אני מרגיש שחסר משהו בצורת ההתנהלות שלי שמונע ממני לקדם את התלמידים שלי..."

כמובן שעל שאלה כזאת קשה מאוד לענות.

בקצה
הדף
ראיתי
אפילו
כתמים
של
דמעות...

הוא זה ש'מלמד' את אבא שלו את הסוגיא שאותה הוא כבר יודע היטב...

והכי חשוב, במקום לתת הזדמנות שניה ושלישית לחומר של שבוע שעבר, חשוב יותר לתת הזדמנות ראשונה אמיתית וכנה לחומר של השבוע החדש. למה כל הזמן להסתכל אחורה? בוא נסתכל קדימה, בוא ניתן לילדים הזדמנות לפתוח דף חדש בכל יום ראשון!

הצלחה מובטחת!

אותו מלמד אכן עשה כדברי, ולאחר מכן דיווח לי על שינוי מדהים. הוא לא הראשון שאני שומע ממנו את זה. אני יודע שיש אנשי חינוך שמחזיקים בדיעה הפוכה לגמרי, דעתם חשובה ובהחלט יש לה מקום של כבוד, אבל אני מהניסיון שלי ושל הסובבים אותי, למדתי שההיפך הוא הנכון.

כי ככה ברא הקב"ה את העולם. כל אחד צריך התחדשות. כולנו מנסים בכל פעם מחדש, במיוחד ילדים ובחורים צעירים. כל התחלה חדשה מרגשת אותם, גורמת להם לרצות להתחיל. אנחנו צריכים לתת להם הרבה הזדמנויות להתחיל.

כשאני מגיע ביום ראשון לחיידר ונכנס לכיתה, הילדים מתרגשים! גם אני מתרגש... סוגיא חדשה, התחלה חדשה. אני מחדיר בהם כל שבוע מחדש את ההרגשה שעכשיו אפשר להצטרף להצלחה, זאת הזדמנות לכל מי שהשבוע הקודם לא היה הכי מוצלח עבורו, השבוע הוא יכול להצליח הרבה יותר. אם הוא רק יתאמץ קצת ויעלה על הרכבת עכשיו, מובטחת לו נסיעה מהנה וחלקה לאורך כל השבוע. יש אווירה של התחדשות ושמחה באוויר, וזה תורם לילדים תרומה אדירה, ליכולת שלהם להתנער מכישלונות העבר ולעבור למצב של הצלחה בסייעתא דשמיא.

בפעם הבאה נכתוב בעז"ה על הנושא של מסירת השיעור הראשון בשבוע, איך כדאי להכין את השיעור וכיצד כדאי למסור אותו, כדי שבעז"ה באמת תהיה לילדים אפשרות להעפיל למצב של הצלחה בכל שבוע מחדש.

בכיתה על המבחן שעשו, ואז חוזרים לחומר של השבוע הנוכחי...

ילדים שיודעים היטב, אין להם בעיה. הם ידעו בשבוע שעבר והם ידעו גם בשבוע הקרוב. מבחינתם מדובר בשרשרת של הצלחות, הם לא כל כך זקוקים לפתיחה של 'דף חדש', כי הדף הישן מעוטר בעיטורים נפלאים ומשובבי עין.

הבעיה היא עם הילדים היותר חלשים. אם שבוע שעבר הילד לא ידע, הוא מתחיל את השבוע החדש ברגל שמאל. מיד אחרי שלמדו את החומר החדש, מבלבלים אותו עם החומר הישן שאותו הוא לא יודע טוב, וכך נוצרת אצלו שרשרת של כישלונות.

הזדמנות מיותרת

טען אותו מלמד את מה שטוענים רבים אחרים: "אם אני אעשה את המבחן ביום חמישי או שישי, אני לוקח מהילדים את היכולת לחזור על החומר עם האבא במשך השבת, וכך אני בעצם גורם להם לקבל ציונים נמוכים יותר. כשהמבחן ביום שני הם גם יכולים לחזור בשבת עם אבא, גם לחזור על זה פעם נוספת ביום ראשון ואז ביום שני הם נבחנים ויש להם סיכוי טוב יותר לקבל ציון גבוה יותר..."

אני באופן אישי סבור שמדובר בטעות כפולה ומכופלת: קודם כל הילד לומד לדעת שאין לו סיבה להתאמץ כל השבוע, כי ממילא בשבת אבא שלו ילמד אותו את כל החומר וביום ראשון תהיה חזרה נוספת. אם המבחן ביום חמישי אחה"צ, הילד יודע שמי שלא מקשיב בשיעור, לא מצליח במבחן.

מעבר לכך, כשהילד מתרגל ללמוד את החומר בצורה רצינית רק בשבת, עם אבא שלו, יש עוד בעיה. לא תמיד האבא מכין את עצמו כראוי, לפעמים הוא לומד את הסוגיא בפעם הראשונה יחד עם הילד, ומלמד אותו בצורה עקומה ולא מסודרת. הנזק שבלימוד כזה גדול הרבה יותר מהתועלת שאפשר להניב ממנו.

לעומת זאת, ילד שיודע שהמבחן יהיה ביום חמישי או שישי מתאמץ הרבה יותר, ובשבת

אני באופן אישי סבור שמדובר בטעות כפולה ומכופלת: קודם כל הילד לומד לדעת שאין לו סיבה להתאמץ כל השבוע, כי ממילא בשבת אבא שלו ילמד אותו את כל החומר וביום ראשון תהיה חזרה נוספת. אם המבחן ביום חמישי אחה"צ, הילד יודע שמי שלא מקשיב בשיעור, לא מצליח במבחן.

**רק עברנו את
הגבול והחתמנו
את הדרכונים,
הכל השתנה.
הציות לחוקי
התנועה נעלם
כלא היה. הוא עבר
ברמזורים אדומים
וגם בנסיעה
מהירה נגד כיוון
התנועה...**

על חוקים ומשמעת בכיתה ובבית, ועל חשיבות האכיפה של החוקים והכללים.

הרב אייזיק רוזנבלום

ר' יצחק ברוך נשאר אחרון. הוא ממתין שכולם יתרחקו, סוגר את הדלת וממהר לסדר את הבלגאן. מורים ניירות מהרצפה, מעמיד את הכיסאות במקומותיהם, אוסף את התפוז המרוסק שנמנע במרכז הכתה, מניח אותו בעדינות בפח האשפה, נושם נשימה עמוקה ויוצא אל המסדרון. לא לפני שכיבה את האור וסגר אחריו את הדלת.

במסדרון הוא פוסע בזריזות ובזהירות. האחרון שהוא היה רוצה לפגוש עכשיו זה את המנהל... רק זה חסר לו, שהמנהל עוד ישאל אותו מה היו הקולות המזעזעים שבקעו מכתה ה'.

הוא כועס! בטח שהוא כועס... הילדים האלו אין להם רחמים! הם לא מבינים שהוא בסך הכל ממלא מקום? מה גורם להם להתאכזר אליו כל כך? למה הם חייבים לצעוק ולהתפרע? למה הם חייבים להשתולל ולהפריע???

מה שר' יצחק ברוך לא יודע, זה שהילדים בסך הכל ממלאים את תפקידם... הם נמצאים כאן כדי לחגוג. כל ילד נולד עם שאיפה עזה לעשות ככל העולה על רוחו. אף ילד בריא בנפשו לא מעוניין לשבת בדממה רק בגלל שמישהו אמר לו לעשות זאת. כדי שילד יציית להורה או למורה שלו, חייבים לגרום לו לעשות זאת. יש שתי דרכים לגרום לילד לשבת שבשקט ולא להפריע בשיעור.

א. לגרום לו ליהנות מהשיעור.
ב. לגרום לו לחשוש מהפרת הסדר והפרעה לשיעור.

האופציה הבריאה ביותר היא לשלב את שתי הדרכים הללו גם יחד. מצד אחד להעביר את השיעור בצורה חווייתית ובסגנון מעניין שיגרום לילד לרצות להיות חלק מהשיעור המרתק הזה.

במקביל, חשוב מאוד לשמור על כללי מסגרת ומשמעת שבלעדיהם אי אפשר לנהל כיתה. גם המחנך הכי נחמד בעולם, שיודע להעביר את השיעורים בצורה הכי חווייתית בעולם, שבכל הילדים בעיר יתחננו ללמוד אצלו, לא יוכל להפעיל את הכיתה ולהעביר את השיעור בלי לשמור על כללי מסגרת בסיסיים.

כי בלי משמעת אין כלום, אי אפשר לספר סיפור כשכל הזמן הילדים מתערבים או מפריעים, אי אפשר להמחיש לילדים את הנושא הנלמד כשהם לא יושבים במקומות ומאזינים.

אבל איך מייצרים משמעת? מענישים את הילדים ללא רחמים? מאיימים עליהם באיזמים חמורים מאוד? שולחים פתקים להורים שלהם? אולי שולחים אותם עצמם אל המנהל?

כמוכן שנושא המשמעת הוא נושא רחב, טובי המרצים בנו סדנאות שלמות ומתפרנסים כבר שנים רבות מהעברת הרצאות בנושא זה. לא ננסה להתחרות בהם ולא ננסה לפענח את כל תורת המשמעת במאמר אחד קטן ומוגבל.

כן ננסה להביא כלל אחד, שיכול לשמש כבסיס לכל מחנך ולכל הורה. אבל לפני כן נספר לכם סיפור...

סיפר לי שכני שחזר בתשובה לפני כמה שנים: היה זה לפני כ-15 שנה. נשלחתי אז מטעם מקום העבודה שלי לביקור במדינה השכנה, ירדן. הנהג היה ערבי ישראלי, שמבקר רבות בירדן ומכיר את כבישי הממלכה השכנה ככף ידו.

כיסיתי את ראשי בכאפייה ירקרקה, הנחתי עליה עקאל שחור ומעוגל, נכנסתי לרכבו של הנהג הערבי ויצאנו לדרך.

ככבישי הארץ הוא נהג כמו ילד טוב. שמר על המהירות המותרת, לא ביצע עקיפות אסורות, לא עבר ברמזורים אדומים כמובן, ובהחלט ניתן היה להכתיר אותו כנהג זהיר ומקצועי.

רק עברנו את הגבול והחתמנו את הדרכונים, הכל השתנה. פתאום הפכה הנהיגה את פניה ושינתה את צורתה. הנהג נשאר זהיר יחסית, אבל הציות לחוקי התנועה נעלם כלא היה. הוא עקף תוך חציית קו לבן, עבר ברמזורים אדומים ופעם אחת אפילו נכנס לכביש חד סטרי בינעירוני בנסיעה מהירה נגד כיוון התנועה, כדי לחסוך כמה דקות של עיקוף שהיה אמור לבצע אם היה נוהג כחוק.

האמת שקצת נבהלתי אבל הוא הרגיע אותי והסביר לי שהוא מכיר היטב את כבישי ירדן ונהג בזהירות רבה.

זה לא כל כך הרגע אותי, אבל למרות החשש לא יכולתי שלא לשאול אותי: "תגיד לי יא אבו עלא, מה קרה לך? מקודם היית כזה נהג צייתן ושומר חוק, רק עברנו את הגבול והתהפכת לגמרי. מה? בירדן אין חוקים? בירדן מותר לעקוף בקו לבן? מותר לעבור ברמזור אדום???"

הנהג פרץ בצחוק גדול וענה: "החוקים בירדן דומים מאוד לחוקים בישראל... לא זו בלבד, אלא שבירדן מטילים קנסות כבדים אפילו יותר."

"הסיבה שבגינה אני שומר על החוק בישראל ולא בירדן לא נעוצה בשאלה איפה יש חוק ואיפה אין חוק, אלא מה יקרה לי אם אעבור על החוק!"

"אם אני עובר על החוק בישראל יש סיכוי הרבה יותר גבוה שיתפסו אותי. שוטרים עומדים בכל פינה עם מצלמות מהירות, בצמתים רבים יש מצלמות, ניידות תנועה מסיירות בכל כבישי הארץ, ואם שוטר תופס אותי אין לי אפשרות להתחמק ממנו. אני אקבל קנס, יורידו לי נקודות ולבסוף ישללו לי את הרישיון. לכן אני לא לוקח סיכון, למרות הפיתוי הגדול לעקוף בפס לבן או לעבור ברמזור אדום..."

"לעומת זאת, בירדן, יש מעט מאוד אכיפה. יתירה מזאת, גם אם יתפסו אותי שוטר בירדן, אני פשוט אשלוף שטר של 100 דולר מהכיס והשוטר כבר ישכח שפעם הוא עצר אותי על עבירת תנועה כלשהי... הסיכון שאצטרך לשלם ביוקר על עבירת תנועה נמוך מאוד מאוד."

חקיקה זה דבר נפלא. אפשר לחוקק חוקים האוסרים על עקיפה בקו לבן, חציית צומת רמזור אדום, נסיעה מעל המהירות המותרת, כל החוקים הללו טובים ויפים. הם גם עובדים מצוין במדינות רבות, וגורמים להפחתה משמעותית במספר תאונות הדרכים הקטלניות.

אין ספק!

אבל חקיקה בלי אכיפה אינה שווה דבר וחצי דבר!

העובדה שה'מלמד' אומר לילדים "אל תטפסו על הכיסאות", אין בה כדי לגרום להם שלא יטפסו עליהם. כשהוא אוסר עליהם לדבר בשיעור, זה לא אומר שהם לא ידברו.

האכיפה חייבת להיות עיקשת, היא חייבת להיות תמידית. היא לא חייבת להיות תוקפנית וחסרת התחשבות, אבל הילד צריך לדעת שבכל פעם שהוא ימרה את פי המלמד, הוא ישלם על כך מחיר.

**לפני השערים ממתין
אברהם אבינו, והוא
אינו מניח למלאכי
החבלה להכניסו
פנימה! מדוע? כי יהודי
זה היה מלמד תינוקות.
אברהם אבינו יעמוד
ויגונן עליו מפני השטן**

מאוצרות החינוך של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

העשה נפלא, הממחיש כיצד יש להתייחס לחלאכת חינוך ילדי ישראל:

לפני עמוד ההוראה מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, הגיעו שני אנשים לדיון. אחד מהם עובד לפרנסתו כנהג הסעות, ומסיע בכל בוקר ילדים לתלמוד תורה. השני הוא מלווה הממונה מטעם התלמוד תורה כאחראי על ההסעה. שניהם נוסעים יחד בכל בוקר, ולאחרונה פרץ ביניהם ויכוח: מי מהם צריך לפתוח את הדלת ולהעלות את הילדים הקטנים אל הטנדר...

מה שהתחיל כויכוח גרידא הפך עד מהרה לריב של ממש, ומשכך באו השניים לפני רבי שלמה זלמן שיכריע בדבר. רבי שלמה זלמן חיך אליהם את חיכוך האוהב, והשיב להם במילים הבאות: "אתם הלא עוסקים בהסעת ילדים לתלמוד תורה. כל ילד הלומד תורה הינו ספר תורה קטן, ואם כן המכונת המסיעה אותו היא בגדר 'ארון קודש'. פתיחת דלת המכונת היא איפוא 'פתיחת הארון', והעלאת הילדים לטנדר והורדתם היא ממש 'הוצאה והכנסה'..."

"והנה", המשיך רבי שלמה זלמן לומר, "מעולם לא נתקלתי בבית הכנסת בשני בני אדם המתדיינים ביניהם מדוע דוקא הוא צריך לגשת ולפתוח את ארון הקודש ולא חברו..."

במילותיו הקצרות האיר רבי שלמה זלמן באור חדש את תפקידם של השניים. מעתה הויכוח נמשך, אך השניים החליפו צדדים: כל אחד מהם רצה כעת לזכות בכבוד הגדול של פתיחת הדלת לילדים... כל ילד התקבל בטנדר הקטן בכבוד ובאהבה, בליטוף ובנשיקה. שהרי לא ילדים קטנים הם מסייעים כאן, כי אם ספרי תורה!

הדברים הללו מן הראוי שיחרטו באותיות של זהב בכל חדר מלמדים, כדי שהם ישנונו שוב ושוב את האמת המאירה: תפקידם אינו מילוי משרה תורנית גרידא, והילדים עליהם הם מופקדים אינם סתם תלמידים. התפקיד הוא קדוש ונשגב, כי הם אלו המעבירים את התורה הקדושה הלאה לדורות הבאים. בזכותם ממשיך עם ישראל לשאת את מורשתו לנצח, ושכרם לעתיד לבא מי יוכל לשער!

סוגיית החינוך רחבה וגדולה היא, ולא ניתן להקיפה במסגרת מאמר אחד. אך "לא עליך המלאכה לגמור, ואי אתה בן חורין ליבטל ממנה". ביריעה שלפניכם פרסנו כמה יסודות קצרים בעניני חינוך, אשר הם מרכזיים ושורשיים ונוגעים לתחומים רבים.

את רוב ככל הדברים קיבלתי מגדולי ישראל וצוק"ל

נאמר בזוהר הקדוש (דף כב, עמוד ד): "אמר רבי תנחום: בוא וראה כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך-הוא, שבשבילה זוכה האדם לחיי העולם הבא, וכל המלמד תורה לאחרים, יותר מכולם. בוא וראה מה כתיב כאן: "ואם אקח מכל אשר לך" - אותם הרשעים הראויים לך, "בלעדי רק אשר אכלו הנערים" - חוץ מאותם המורים תורה לאחרים ולתינוקות, ששכרם כפול; דאמר רבי יצחק: המלמד תורה לתינוקות - דירתו עם השכינה... ואמר: "רק אשר אכלו הנערים" - חוץ מאותם אשר לימדו לנערים תורה, "וחלק האנשים אשר הלכו איתי" באותו העולם, תדע שאחזיק בהם ולא אתנם לך, אף על פי שראויים לענש!"

הדברים מבהילים כל רעיון. הזוהר אומר לנו כאן, שהמלמדים תורה לילדי ישראל ינצלו מהגיהנם, "אף על פי שראויים ליענש"! ננסה לתאר לעצמנו במה מדובר. מגיע לשמים יהודי ומתייצב לפני ב"ד של מעלה. פוסקים את דינו לגן עדן, אך תחילה עליו להזדכך מעט ביסורים בגלל חטאים שנכשל בהם.

כשהוא מוקף מלאכי חבלה נלקח היהודי לגיהנם, אך לפתע נעצר המסע בשל מחסום בדרך. לפני השערים ממתין אברהם אבינו, דמותו ממלאת את הפתח, והוא אינו מניח למלאכי החבלה להכניסו פנימה! מדוע? כי יהודי זה היה מלמד תינוקות. אברהם אבינו עליו השלום יעמוד ויגונן עליו מפני השטן, מכיון שהוא הוא ממושיך דרכו, המצווה את בניו אחרינו לשמור דרך ה'!

כמה עלינו להתפעל מהבטחה מרעישה זו!

ואכן, גדולי ישראל התייחסו תמיד לתפקיד המלמד כמלאכת קודש שאין למעלה ממנה. במכתב שכתב מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', הוא מורה בנחרצות: מלמד החושב או מרגיש כי תפקידו הינו מקצועי בלבד, כפקיד בבנק, הרי הוא בכלל עושי מלאכת ה' רמיה! להיות "מלמד" פירושו למלא תפקיד נעלה ונשגב של העמדת הדורות הבאים בעם ישראל, תפקיד אותו יש למלא בחרדת קודש!

מלמד המבין את גדול חשיבות תפקידו, גם מתייחס אליו בכבוד הראש וברצינות הראויים. שמעתי ממנהל ת"ת בירושלים, שלפני שנים רבות שאל אחד מגדולי הדור אלו מלמדים עליו לחפש לת"ת שבראשותו, ונענה: "רק מלמדים שמרגישים מאושרים בתפקידם!"

מעשה היה באברך שעם השנים נעשה מלמד, אך כאשר נפגש עם רבו מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניב'ז, לא השיב לשאלתו במה הוא עוסק, כיון שהתבייש בתפקידו. אמר לו אותו אדם גדול: "איני יודע במה אתה עוסק. אך דבר אחד ברור לי, אם אתה מתבייש בעיסוקך - מלמד אסור לך להיות!"... והוסיף: "הנני שוקל לגשת למנהל התלמוד תורה ולעורר את תשומת ליבו על כך..."

מאוצרות החינוך של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

יום בשאלות שונות הנוגעות לחינוך ילדיהם!

שאלות החינוך המסורות לפתחם של כל הורים באשר הם, לעולם אינן שאלות קלות. ידוע כי כאשר בונים קיר גבוה, כל סטייה קטנה ביותר בתחילת הבניה, מתבררת כקריטית ככל שהבניה נמשכת. סטייה של חצי סנטימטר בשורת הלבנים הראשונה, הופכת בהמשך לנטייה של עשרות סנטימטרים, עד כדי סכנה לקיומו של כל הקיר.

כך הדבר גם בנוגע לחינוך: טעויות אשר בגיל הרך נראות כבלתי משמעותיות, עשויות להתגלות בהמשך כבעלות משמעות קריטית לעיצוב נפשו הרכה של הילד. ישנה אמרה מפורסמת האומרת: "ילד קטן, בעיות קטנות, ילד גדול - בעיות גדולות". אמר על כך אחד הגדולים, כי אם היו מתייחסים לבעיות של הילד הקטן כאילו הן בעיות גדולות - לא היו אלו מתפתחות בבגרותו לבעיות גדולות באמת...

נמצא אם כן, כי השאלות בהן צריכים הורים ומורים לקבל הכרעה הן שאלות חשובות ביותר, הנוגעות לדיני נפשות ממש. לפיכך מוטלת עליהם לכל הפחות החובה ללמוד כמה שיותר, מפי מחנכים ועל ידי ספרים, לשאול והתייעץ - ורק אז יוכלו להיות בטוחים שהם מחנכים את ילדיהם בצורה נכונה, אשר תוכל להצמיח בעתיד פרי הילולים.

שום הורה אינו יכול לפטור את עצמו מהצורך לעסוק בחינוך. הגר"א באיגרתו כותב, שהורים יענושו בעון ילדיהם, כיון שבאשמות חינוכם הם חטאו! כמוכן שאין כוונתו לפטור את הילדים מאחריות למעשיהם, ובוודאי שיש לכל אחד בחירה חופשית, אך הא בא לחדש שהילד חוטא גם מחמת השפעה שהיתה עליו מהוריו.

גיסו הגאון רבי יהושע יודלביץ שליט"א הגדיר את מהות החינוך כך:

כאשר האדם שומע סיפור מסויים, וכעבור זמן הוא שומע את אותו הסיפור בצורה אחרת, הוא מכחיש את המספר - "לא כך היה מעשה". לכאורה מניין לו לדעת מי סיפר את הסיפור באופן המדוייק והנכון יותר, ומדוע מקבל את דברי הראשון כאמת ואת דברי השני כמשנה? זאת, משום שבטבע האדם כאשר הוא שומע דבר מה לראשונה, הוא נקבע במוחו כמוסכם ברור, ומבחינתו מי שמשנה ממנו ידו על התחתונה.

אמר רבי יהושע, מצות החינוך היא לקבע בהילד מוסכמות. הילד מהרגע שנולד כבר קיים בו יצר הרע, יצר לב האדם רע מנעוריו, והוא מנסה לקבע בו מוסכמות קבועות, היצר הטוב מגיע אליו רק כאשר גדל. עיקר מצות וחובת החינוך היא להרגילו כבר מקטנות להיטיב דרכיו לשעבד את רצונותיו לרצון התורה ולנהוג על פיה, כדי שהדרך הזאת תהיה המוסכמה הקבועה אצלו קודם שהיצר הרע יספיק לקבע את מוסכמותיו, וכאשר היצר הרע יבקש להסיטו מן הדרך, יהיה הוא המשנה.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' - וירא)

ויבדלחט"א, ובעיקר מאבי מורי זצ"ל מוותיקי המחנכים בארץ הקודש, ששימש כמנהלו הרוחני של הת"ת 'יסודי התורה' בתל-אביב, ואשר את יסודות משנת החינוך רכש מרבותיו הגדולים: מרן הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, והגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז'. בנוסף רכש מקצועיות מעשית מהמחנך הנודע רבי משה אויערבאך זצ"ל, מנהלו של הת"ת הראשון החרדי בפתח-תקוה, וכונה בהערצה "החפץ חיים של פתח תקוה", שמומחיותו הרבה במלאכת החינוך בתבונה ובדעת נודעה לשם דבר.

חינוך - גודל האחריות

סיפר אבי מורי זצ"ל: לפני עשרות שנים זכיתי להשתתף באסיפת מחנכים בפתח תקוה, אשר בראשה עמד הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. בפתח דבריו אמר הרב דסלר כך: "יראתי בפצותי שיה... אני עומד כאן וחושש לדבר".

לנוכח מבטיהם התמהים של המלמדים, ביאר הרב דסלר את דבריו: "סבורים אתם שאני עומד לדבר רק לפני כמה עשרות מחנכים... לא ולא! אני עומד כאן, ורואה למול עיני אלפי ילדים. כל תלמידים בהווה, וכל התלמידים שיבואו במהלך השנים, כולם תלויים בגישה שלכם למלאכת החינוך. לפיכך - יראת!".

עוד הוסיף הרב דסלר ואמר: "מי יודע אצל מי מכם יופקד גדול הדור הבא. אולי אצל אחד מכם יצמח רבי עקיבא איגר, חתם סופר, חפץ חיים... וגודל השפעת המחנך על תלמידו אין לשער ואין לתאר. נמצא אם כן שבמילה אחת כאן אוכל להשפיע על גורלו של גדול הדור הבא, וממילא של כל הדור. אם כן זהו פחד עצום לדבר!".

האחריות המוטלת על כתפיהם של הורים ומחנכים נוראה היא. עליהם לדעת ולשנן לעצמם תמיד, כי בידיהם נמצא המפתח לכל עתידו של הילד או התלמיד. במעשיהם, הנהגתם ודיבוריהם, הם משפיעים השפעה עצומה על נפשם הרכה של הילדים, ועלולים לקבוע את דרכם לכל ימי חייהם.

יש לשים לב לנקודה מפליאה ביחס המקובל לנושא החינוך. הן סוגיית החינוך היא מורכבת וקשה, כאחת הסוגיות העמוקות שבש"ס. והנה, בנושאים הלכתיים ברור לכולם, כי גם מי שלמד את הסוגיא היטב אינו יכול עדיין לפסוק הלכה מתוך כך; עליו ללמוד את ספרי הפוסקים, לשמש מורי הוראה, ורק לאחר מכן יוכלו לסמוך על שיקול דעתו למעשה.

אך בנוגע לסוגיית החינוך, פני הדברים שונים לחלוטין. המציאות היא שכל זוג צעיר שנולד לו ילד מתחיל מאותו יום לעסוק בחינוך להלכה ולמעשה. בלי הכנה, בלי לימודים, בלי לעבור מבחנים, בלי לקבל סמיכה והיתר הוראה, מתחילים ההורים על כורחם לפסוק יום

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

**פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות**

הרבנית קרליץ על העצה הטובה בטיפול בילדים

**סיפורה הרבנית ע"ה, אשת חבר למרן רבי ניסים
קרליץ זצוק"ל, שאבי רבינו - הגאון רבי מאיר
זצ"ל - נתן לה עצה טובה בטיפול בילדים,
ושמעה מנשים שהעצה הזו הועילה גם להן:**

היה זה כאשר יום אחד עלה רבינו וראה שקצת קשה עם הילדים. אמר לרבנית בהכנעה ובעדינות באופן שלא תפגע, שיש לו עצה טובה ומעשית כיצד להקל על הטרחה עם הילדים: במקום לבקש מהילדים לבוא לשולחן לאכול, האמא תניח על השולחן את האוכל והיא עצמה תטול ידים ותשב לאכול, ותאמר להם: "תראו, אמא כבר אוכלת!", וזה יגרום שהם כבר יבואו מעצמם...

הוסיפה הרבנית: "מזה למדתי עוד, כיצד להשכיב את הילדים בצורה קלה: במקום לבקש מהילדים ללכת לישון, הלכתי אני בעצמי לנוח מעט, והילדים היו מתלחשים ואומרים: 'אמא כבר הלכה לישון!' ואז היו הם בעצמם הולכים לישון. כך מרוויחים עוד שגם לאמא יש הזדמנות לנוח מעט..." (שם)

כיצד אבי הרבנית הרגיע את בנו?

שחה הרבנית ע"ה, כי יום אחד בתקופת ילדותה חזר אחד מאחיה הביתה, ובכה בפני אביה הגאון הצדיק רבי צבי הכהן קופשיץ זצ"ל, שחבר הציץ לו בכיתה.

"אחי בכה מאוד", סיפרה הרבנית, "ומעניין לשמוע כיצד הצליח אבא החכם להרגיע את בנו הנסער. הוא אמר לו: 'מדוע תבכה, בני? הרי אם מישהי עשה לך דבר רע - אתה תמיד יכול לסלוח לו ובכך לפתור את כל הבעיות... אם היית מספר לי להפך, שאתה עשית משהו רע לאחד מחבריך - אז הייתי אומר שיש לך בעיה... אבל במקרה שלך, מה הבעיה? תסלח לההוא וגמרנו...'

"דבריו של אבא הרגיעו את אחי. אפשר היה לראות איך במשפט אחד תכליתי, חינוכי ומוסרי מאין כמוהו, הצליח אבא להפוך את היגון לשמחה" (שם).

(מתוך 'נשיח בחוקיך', תשע"ז)

מהיום, אתם עושים תורנות, לילה אחד את קמה, לילה אחד המשגיח יקום.

מאת: הרב חיים אריה וינברגר

לפני מעט יותר מעשר שנים הזמין אותי מורי ורבי המשגיח הרב דב יפה זצוק"ל לסעוד איתו את סעודת הפורים.

כטוב לב המלך בין וכטוב לבי גם אני, פנה אלי המשגיח ואמר לי 'כן, חיימאריה האם יש משהו שהיית רוצה לשאול?'

ואני כילד חצוף מאז ומעולם וכתלמיד אוהב ומעריץ לרבו ענתי, כן.

יש ברשותי סיפור, שהייתי רוצה לספרו בפני הרב ובפני הרבנית והייתי רוצה לקבל אישור או הכחשה לסיפור.

והתחלתי לספר, לפני כמה עשורים, כמה שנים לאחר נישואיו של המשגיח ורעייתו, התגלה ביניהם ויכוח.

שנאלצו להגיע בשל כך לדין תורה בפני הדוד של הרבנית, הגאון רבי אהרון כהן זצ"ל. ששימש לה כאב חורג ושימש גם כרבו של המשגיח בבהרותו ביישבת חברון.

וכה הרצו הם טענותיהם, כל לילה כשהתינוקות בוכים יש לנו ויכוח מי יקום בלילה לתינוקות.

המשגיח ר' דוב זצוק"ל טען שהוא רוצה לקום ולטפל בהם. טענתו בפיו, אני כל היום לא בבית, את עם הילדים כל היום, אז בערב כשאני חוזר ראוי שאני אטפל בהם ואת תוכלי לנוח ככה זה שותפות מלאה!

הרבנית רבקה, לעומת זאת טענה, שהוא כל היום יושב ולומד בישיבה ועסקו עם בחורים ובתורה והיא רוצה שיהיה לו כח ביום להמשיך בעבודת הקודש ולא מסכימה שהוא יקום.

וככה כל לילה הם לא מגיעים לעמק השווה אלא שניהם קמים.

רבי אהרון כהן זצ"ל שומע את הטענות, חושב מעט ופוסק את פסקתו.

מהיום, אתם עושים תורנות, לילה אחד את קמה לילה אחד המשגיח יקום. פשרה.

הכל היה טוב ויפה, בלילה שהיה תורה של הרבנית, התינוקות בכו והיא קמה והמשגיח המשיך לישון, כמו בהסכם.

בלילה לאחר מכן כשהגיע תורו של המשגיח פתאום בשעון הוא רואה שכבר בוקר, אוי ואבוי, הוא לא עומד בהסכם!

המשגיח ניגש אל הרבנית לברר למה לא העירה אותו כשהתינוקות בכו.

הרבנית מכחישה שהיא קמה, אף אחד מהם לא קם. פשוט התינוקות לא בכו באותו לילה!

אבל זה לא נגמר, מאז במשך שנים עד שגדלו הילדים, בתור שלה הילדים בכו והיא הייתה קמה.

בלילה שלו מעולם לא בכו הילדים!

מעולם הוא לא נדרש לטפל בהם בלילה!

סיימתי את הסיפור, שאלתי את הרב והרבנית האם הסיפור נכון?!

עונה לי המשגיח, זה לא שהם לא בכו בלילה הם פשוט לא קמו.

ככה בענוותנותו מנסה לגמד את האירוע.

הרבנית לעומת זו קמה ממקומה, מזדעקת, ואומרת, זה היה! בדיקת ככה זה היה!

במשך שנים בלילות שלו היתה דממה בבית!

ובלילות שלי עולם כמנהגו נוהג!

תבינו איך בשמיים מחשיבים את התורה של בעלי!

יהיו הדברים לעילוי נשמתו של מורי ורבי הרב דב יפה זצוק"ל

"הייתי שמח לדעת", אמר המלמד להורים, "איזה טיפול נתתם לילד"

באחד מתלמודי התורה שבהם אני משמש כיועץ חינוכי, למד ילד שסבל מקשיים חמורים בקשב וריכוז. היו לו גם מאפיינים של ילדים שעל רצף האוטוטיים, והבעיות ההתנהגותיות שלו היו קשות מאד.

ככל שחלפו השנים, הלכה ההימצאות שלו בכיתה, ונעשתה בלתי אפשרית. יעצתי להורים לשלוח את הילד לסדרה של טיפולים במכון מסוים, אלא שההורים טענו שאין להם כסף לכך. זה היה בתקופה של הווירוס שהלך והתפשט. המכון סגר את שעריו, כך שגם אם ההורים היו משתכנעים לשלם את הסכום, הם לא היו יכולים לשלוח את הילד.

חודש חלף מאז שהצעתי להם לפנות לאותו מכון, והנה - פלאי פלאים. הילד נרגע והתחיל לעלות על דרך המלך! המלמד התקשר להורים בהתרגשות, וסיפר להם על ההתקדמות המופלאה של ילדם. "הייתי שמח לדעת", אמר המלמד להורים, "איזה טיפול נתתם לילד. אולי אוכל להפנות ילדים נוספים לאדם שטיפל בילד שלכם".

"באמת קיימתי עצה טובה מאד", אמר האבא למלמד. "אחרי שראינו שהמצב כל כך לא פשוט, ואחרי שקיבלנו הפניה לטיפולים יקרים וראינו שאין כל אפשרות שנשלם עליהם, אמרתי לאשתי: 'אנחנו צריכים למצוא עצה, איך לעזור לילד שלנו'. וכך החלטנו להשקיע מדי יום (!) חצי שעה של אמירת תהלים למענו. בכל יום, גם אני וגם אשתי אמרנו תהלים במשך חצי שעה לזכות הבן הזה, שיעלה על דרך המלך.

"זהו. זה כל מה שעשינו. פנינו לריבוננו של עולם, המלמד תורה לעמו ישראל. אתה יכול להפנות אליו הורים נוספים. את כל מי שפונה אליו הוא מקבל מיידית, בלי תור".

(ווי העמודים, השגחה פרטית)

להשקיע בכל מצווה שתהיה באופן יותר נעלה, ולא כמצוות אנשים מלומדה חלילה. כאותו גביר שבא לפניו אחד ממתפללי בית המדרש לאחר תפילת שחרית, וסיפר לו שהוא שייך בשעה טובה את בתו עם חתן תלמיד חכם.

אורו פניו של הגביר, והחל לברך את היהודי בכל מיילי דמיטב, כשהוא מרעיף צדורות של ברכות על ראשו ועל ראש בתו הכלה וזרעה אחריה, עד סוף כל הדורות.

לאחר שכלו הברכות, הוסיף אותו יהודי בעל שמחה ברמיזה, שאולי יואיל העשיר ליתן לו גם ממתנת ידו הרחבה כדי שיוכל להתחיל להתכונן כראוי לשמחת הנישואין, אבל העשיר השיב לו ביבושת: "וכי מה עניין נישואי ביתך לכספי שלי? אני חיתנת את ילדיי מבלי לבקש את עזרתך, אף אתה חתן את ילדיך בלי לבקש את עזרתך..."

אותו גביר היה כביכול יהודי ירא שמים. הוא קם בבוקר, אמר 'מודה אני' ונטל ידיו בשמחה, לבש את בגדיו כהלכה קודם ימין ואחר כך שמאל, מיהר לבית הכנסת אולי גם טבל במקווה לפני התפילה, והתפלל בהתלהבות יתירה, ולא שכח כמובן גם להניח 'רבינו תם' אחרי התפילה.

אבל כשהוא היה צריך לכופף את הרצון האישי שלו פעם אחת, לפתוח את הארנק ולתת מכספו לזולת - שם הוא נכשל וזה המבחן האמיתי והחשוב יותר מכל ה'מבחנים' שבהם הוא עמד קודם, כי כאן זה היה בניגוד לרצונו...

(שיחה לדרשו אדר תשפ"א)

לא עשינו שום דבר. הרי הקב"ה לא חסר לו אוצרות כסף וזהב לרוב, הוא רוצה מאתנו את ההקרבה, את הנכונות שלנו לתת כשזה כואב לנו בכיס...

לפני שנים נסעתי בדרכים, והנה ראה אותי יהודי מהלך בבגדי אדמו"רות כמנהג אבותי, והכה בי בלשונו: "את כל זה - בגדי האדמו"רות - אתה עושה למענך", אמר לי, "ומה אתה עושה בשביל הקב"ה?"... אודה ואבוש, שלא היה לי מה להשיב לדבריו, שהרי באמת את ה'מצוות' האלו קל מאוד לקיים, וכעין זה גם לגבי נתינת הצדקה, אדם עשיר שחפץ בכבוד - כמובן שיתרום ממעותיו לצדקה, אבל לפני שזה מתחיל לכאוב לו, הרי הוא עושה זאת בעיקר למען עצמו.

עיקר קיום המצווה הוא, כשאנו מתאמצים במקום שבו הדבר כואב לנו, וזוהי עבודת ימי השובב"ם, לכופף את הטבע הגשמי, לכופף את הרצונות האישיים, להתגבר על הנטייה הטבעית ועל התאוה הבהמית.

עניין זה מעניין להזכיר גם את התוס' יו"ט, שאומר על מה שדרש רבי חנניה בן עקשיא: "רצה הקב"ה ליזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", שמאחר ורחוק מאוד שיהודי יקיים מצווה אחת על הצד הטוב ביותר, עם הקרבה אמיתית מעצמו למען הבורא ברוך הוא, ובלי פניות וכוונות זרות, ושהמצווה תקוים כדת וכדן בכל פרטיה ודקדוקיה.

לכן הרבה הקב"ה תורה ומצוות, כדי שבמשך כל ימי חייו יזכה היהודי לקיים לפחות כמה מצוות אחדות באופן הטוב ביותר.

דברים אלו מעוררים את הלב להבין, כמה צריך

כמה צדקה צריך אני לתת? מיליון דולרים או אולי שניים או שלושה מיליונים? ...

כ"ק אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א: מספרים על גביר גדול שהגיע לרבו ושאל אותו: "כמה צדקה צריך אני לתת? מיליון דולרים או אולי שניים או שלושה מיליונים? ..."

השיב לו הרבי, שאחרי שהוא מתחיל להרגיש שכואב לתת את הסכום הזה, אז מתחילה המצווה. כל עוד זה לא כואב לו להוציא סכום כזה של כסף מהכיס,

הצטרפו גם אתם וקבלו ישירות למייל שלכם את מגזין אחינו לחינוך ותורה 'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il

אוצרות ויהלומים

6 יהלומים על זיכוי הרבים עם
הגאון הרב חיים זאיד שליט"א

הסיפור הכי חזק שלי הוא סיפור שקרה אצלי בבית.

"סיפור הכי חזק שלי הוא סיפור שקרה אצלי בבית. אנשים כבר מכירים את הסיפור הזה. אני מספר שוב ושוב כי חוב לי להראות כמה הקב"ה משלם פי כמה על כל ויתור קטן. ילד שלי חזר מהגן וסיפר שהגנת חילקה לכולם ארטיקים, והיה חסר ארטיק אחד. היא שאלה מי מוותר והבן שלי ויתר. הוא סיפר לי אחר כך: 'אבא, ויתרתי, אבל ד' נתן לי יותר'. מתברר שהילד הלך אחר כך ליד המכולת, ובעל המכולת, שהוא מכר ותיק שלנו, אמר לילד: 'קח ארטיק אבטיח כי אתה ילד צדיק שלומד תורה'. מוישלה שלי החליף את הארטיק אבטיח בחמישה ארטיקים רגילים והיה לו ארטיק לכל יום במשך חמישה ימים. כי אדם מוותר על משהו קטן וד' משלם לו פי כמה וכמה".

אצל החוצניקים, אפשר לומר רעיונות ודברים כבדים

לעניות דעתי הקהל הישראלי מחפש הרצאות על רוגע ושמחה. זאת מפני שהמצב בארץ לחוץ כל הזמן. הפקקים והתנועה, הפרנסה, המצב הבטחוני, כל אלה גורמים לזה שהציבור מעונין לקבל הרצאות עם תובנות וסיפורים מרגיעים. אצל החוצניקים, לעומת זאת, אפשר לומר רעיונות ודברים כבדים. הציבור הזה יקנה יותר בקלות וורטים ורעיונות אפילו שאין להם נגיעה למעשה".

"הקהל הישראלי מאוד בודק אותך. הוא לא תמים ומתוחכם ומקשיב עד הפרטים הקטנים כדי לאמת כל אחד ואחד מהם. לעומת זאת הקהל החוצניק מקבל כל מה שתאמר והולך איתך בלי שאלות.

רב-גוני שיש לדרשן. זאת משום שמצד אחד אני ישיבתי וזכיתי להקים בית ישיבתי, אני חזן בימים נוראים בבית כנסת ליטאי וקשור מאוד לציבור הליטאי, ויחד עם זאת אני בן העדה התימנית, השילוב הזה הוא כנראה מאוד ייחודי, ולכן גם קהל המאזינים שלי הוא המגוון ביותר שיש. אני יכול להתחיל את היום בהרצאה בסמינר הרב וולף, ממשיך בסמינר באופקים ואחר כך בסמינר בחצור הגלילית, אחר כך מדבר לקהל בעלי בתים ומסיים את היום בהרצאת קירוב לחילונים. אצל כל הציבורים השיטה של האבה לקהל ושמחה היא שווה לכל נפש. יחד עם זאת, כמובן שצריך להתאים את רמת הדיבור לכל קהל יעד. לבני תורה אדבר ברמה שלהם ואצל אחרים ברמה שלהם, אבל את הסגנון הבסיסי אני לא משנה. אין אלי בדיחות זולות חלילה או סטנדאפ. חיוך, שמחה והארת פנים - כן. קלות ראש - לא".

יש תגובה אחת שזכורה לי במיוחד

יש לא אחת ולא שתיים תגובות. אבל תגובה אחת שזכורה לי במיוחד היא של בחורה ששלחה לי מכתב ששמור אצלי בבית. אותה בחורה היתה בהרצאה שבה אמרתי שמי שיקבל על עצמו את המצוה הנפלאה של כיבוד הורים וכל אדם מבוגר - יזכה לראות את פירות המצוה שלו כבר בעולם הזה. באולם ההרצאות הייתה אשה מבוגרת שלא היה לה היכן לשבת. הבחורה קיבלה את הדברים כפשוטם ובו במקום פינתה את מקומה לאישה המבוגרת. מיד אמרתי שוויתור כזה הוא עת רצון, ואפשר להתפלל על כל מה שצריך. אותה בחורה הייתה זקוקה לשידוך, והיא אכן ניצלה את השעה כדי להתפלל על זיווג הגון, ובאמת חודש לאחר מכן זכתה למצוא את זיווגה. באופן כללי תגובות של אנשים שקיבלו על עצמם דברים בעקבות כתבה מביאים לי הרבה מאוד סיפוק וכוח".

איך התחיל הכל?

הרה"ג ר' חיים זאיד: "למדתי בישיבת 'עטרת ישראל' אצל חבר מועצג"ת הגאון הגדול רב"מ אזרחי שליט"א, מהרב למדתי כמה זיכוי הרבים יש בכוח הדיבור. זכיתי להיות מקורב אל הרב, וראיתי איך מתוך שמחה, חיוך ושינוף הקהל אפשר להגיע להתרוממות. כך התחלתי לדבר בשיבה ובכל מיני שמחות. את הדחיפה לדבר לפני הציבור קיבלתי בס"ד אחרי החתונה מאבי ז"ל. הייתי בכיוון של לימודי דיניות, למדתי דיניות ואף זכיתי לסיים, אבל אז אמר לי אבא: 'אתה, בכושר הדיבור שלך, מתאים ליכות את הרבים. עזוב את הדיניות ותתחיל לדרוש ברבים'. בעקבות דירבוננו פניתי לשאול את גדולי ישראל, ואכן קיבלתי מהם את הדחיפה ואת ברכת הדרך. בסייעתא דשמיא הציבור נהנה מהסגנון וכך המשכתי הלאה".

הדבר המרכזי אצלי זה לשמח יהודי

"הדבר המרכזי אצלי זה לשמח יהודי. המטרה שלי היא לראות יהודי יוצא מהשיחה עם חיוך על הפנים. עיקר הנושאים שאני מעביר נוגעים באמונה ומידות טובות. כשאני רואה יהודי עם קשיים שהגיע להרצאה ואחרי שעה יצא עם חיוך ויש לו יותר כוח להתחזק באמונה, ללכת לשיעורי תורה, לקבל על עצמו קבלה טובה - זה גורם לי להרגיש שבס"ד הצלחתי במשימה".

אני חזן בימים נוראים בבית כנסת ליטאי ויחד עם זאת אני בן העדה התימנית

"הקהל שלי מאוד מגוון ומשולב, כנראה הקהל הכי

מאת:
מענדי
ויזל

וצגו כבכ נגמול
אורגניזם את
מאיר נוסבאני
בזכך כאלו,
שנגמול אצעין
עלי

מבכר שנתנו של נירב שלי נלא נמארנו נכי טאב

האוטו שלי טיפס בכבדות במעלות הרי ירושלים, וכשאני אומר האוטו שלי הכוונה למְזֵדָה החבוטה שנולדה עוד לפני הבן הבכור שלי שכבר עשה בר מצווה...

פתאום נדלק לי אור אדום והתחלתי להרגיש ריח שרוף, נוות ביתי התחילה לעשות דרמות אימ'לההה... וצ'יק צ'אק עצרתי בשול הדרך כיביתי מנוע, שמתי ווסט צהוב ומשולש אדום, וזהו אני תקוע פה לשעות הקרובות.

הגיעו המתנדבים היקרים של ארגון 'ידידים', והגיעה משטרה, והגיעו חברים לעזור, ככה עשינו שם חתונה שלימה עד אמצע הלילה שאז הגיע בוריס עם המשאית גרר הארוכה שלו, העמיס את המְזֵדָה הקטנה והמסכנה שלי, ובוזה נעלנו את האירוע.

נסעתי הביתה בטרמפים קצת מבלבל, שוכב על המיטה מנסה לישון, אבל כל הזמן המוח שלי משחזר בראש שיחה אחת שהייתה לי במהלך הלילה עם מאיר המוסכניק שלי.

מאיר, שאני אוהב לקרוא לו רבי מאיר בעל הנס, הוא חבר יקר ואיש טוב, והוא גם המוסכניק של האוטו שלי, למה בכל מה שקשור לרכבים מאיר הוא אחד האלופים, והכל ביושר ובאמונה בלי חלטורות.

אז כשנתקעתי עם האוטו באמצע כביש 1 הדבר הראשון שעשיתי כמובן זה להתקשר למי שמכיר את הקרביים של האוטו יותר טוב ממני למה הוא כבר ראה את האוטו למעלה על הליִפֵט יותר מידי פעמים בשנים האחרונות, ואז מה אומר לי מאיר אחרי שתיים שלוש שאלות בידור, "ידידי היקר צר לי לבשר לך אבל הלך הראש מנוע"...

ואני כאילו מה??? ראש מנוע? ומאיר אומר לי "כן כן, מאד מבאס אבל שכחת לשים מים באוטו והמנוע התחמם מאד והתפוצץ, ותגיד תודה לבורא עולם שלא נשרף האוטו".

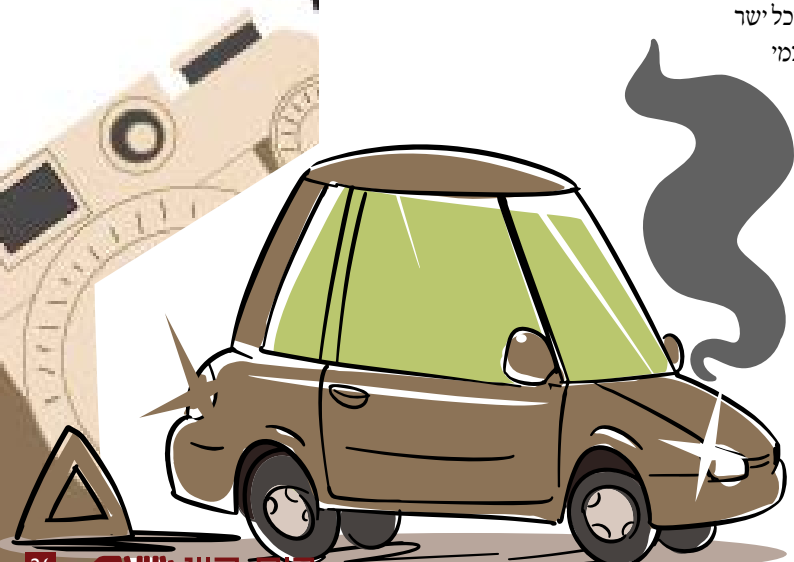
במצבים כאלו אני תמיד אוהב להגיד איזה משפט הדיוטי... אז אני אומר למאיר "טוב, כנראה שהייתי צריך ללמוד את השיעור הזה בדרך הקשה... עכשיו אשלם שכר לימוד יקר ולהבא אני אזכור תמיד למלאות מים לאוטו."

וזה כבר התחיל להרגיז את מאיר הסבלני בדרך כלל שהתחיל לצעוק עלי "יא זאלֵאָמֵע, אבל אני הרי לימדתי אותך בלי כסף שלא יוצאים לנסיעה אם אין מים באוטו, אם אין דלק לאוטו זה לא נורא מקסימום תעמוד בצד אבל אם אין מים הלך האוטו, המנוע חם רותח והוא צמא הוא מתייבש, צריך כל הזמן לתת לו לשתות קצת מים לקרר אותו, אתה חייב להבין את זה ידידי הרחפן..."

קִיֶצֶר, זה בערך תמוצית השיחה עם מאיר שלא נתנה לי מנוח בלילה... כי פתאום התחלתי לחשוב שהאוטו הוא מכונה קטנה ונחמדה שהיא רק חיקויי עלוב למכונה הפלאית והעוצמתית שזה אנחנו בני האדם...

אנחנו גם מורכבים מארבעה יסודות אש מים רוח ועפר, הלב שלנו זה מנוע טורבו שבוער, וחייבים לאזן אותו עם קצת מים, עם קצת שכל, "אין מים אלא תורה". אם לא נותנים קצת ללב טיפות מים לשתות אז הוא נהיה צמא... ואז הוא גולה - מה שנקרא - למקום המים הרעים ומחפש שם מרגוע, אבל זה לא מה שירגיע אותו כי המים האלו זה כמו נפט שמדליק אותו עוד יותר והאש שורפת ומכלה כל מה שבדרכה...

אז לכן יש לנו את העצה לאזן את הלב שלנו, את התשוקות והרגשות שלנו, עם איזה שיעור תורה מרוב שמלמד השקפה בהירה, עם קצת משניות שנלמד, עם קצת שכל ישר ואובייקטיבי, כי זה כמו "מים קרים על נפש עייפה", לא רק לספר לעצמי סיפורים ולמצוא שבע עשרה אלף סיבות למה מגיע לי כל מה שבא לי כאן ואתמול... אלא גם קצת לדחות סיפוקים, להתאפק קצת, למשוך צינור של מי עדן קרירים ונעימים לתוך הלב שלנו שלא ישרף הראש מנוע למה אז כל האוטו ילך טוטאלוס...
וזהו זה. מסתבר שגם כשאני באוטובוס משועמם כי האוטו שלי במוסך בסוף אני מגיע ליעד...

Dirshu
דרשו ד' ועזרו
קר שלישית לחינוך
ועזרו ליטוב העדה

**המבצע הגדול של
'דרשו' ו'אחינו' חוזר
לתקופה קצרה.**

**תורמים לפעילות
הקירוב של ארגון
'אחינו' וזוכים
במתנות מ'דרשו'.**

**זכייה מיידית של
הספרים שכבשו
את העולם היהודי.**

המבצע לקראת סיום

תרום 28 ש"ח לחיט
למסך 16 חודשים
קר כל החודשה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמושה חומשי תורה
- ספר המפתח על משנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
'לקראת שבת' - 5 כרכים,
'דרש דוד' - על המנהגים ספרים חשיב חסיד
תורה בנך אדו. ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחיט
למסך 16 חודשים
קר כל החודשה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- ספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
'לקראת שבת' - 5 כרכים,
'דרש דוד' - על מסכת אבות,
ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחיט
למסך 12 חודשים
קר כל החודשה 276 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- של 'דרשו'
- ספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחיט
למסך 16 חודשים
קר כל החודשה 280 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'לקראת שבת'
- ספר המפתח על המשנ"ב

* לקראת שבת סט הספרים שנקרא
בשקפה בכל חודש החודש, 5 ספרים
עם אלפי ספרים ממוקדמות
השבע מלקטים מהמסור של
עליו לקראת שבת של 'דרשו'
וב ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחיט
למסך 6 חודשים
קר כל החודשה 200 ש"ח

וקבל מיידית

- חמושה חומשי תורה 'דרשו'
- סט 'דרש דוד' על התורה
- ספר המפתח על המשנ"ב

* חמושה חומשי תורה בנך אדו
* סט 3 כרכים 'דרש דוד' על התורה
* ספר המפתח על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל 02-5609000